

ЗВІТ ПРО ПОВЕРНЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

ОПИТУВАННЯ ЗАГАЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

РАУНД 17
СЕРПЕНЬ 2024

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ТА КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ 1

РОЗДІЛ 1. ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ 2

1.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ І ДИНАМІКА 2

1.2. ОСТАННЄ МІСЦЕ ПЕРЕБУВАННЯ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПЕРЕД ПОВЕРНЕННЯМ 3

1.3. ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ ПОЗА ЗВИЧНИМ МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ, ЧАС ВІД МОМЕНТУ ПОВЕРНЕННЯ ТА НАМІРИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ 4

1.4. КІЛЬКІСТЬ ПЕРЕТИНІВ КОРДОНУ 5

1.5. ДЕМОГРАФІЧНІ ПОКАЗНИКИ, ХАРАКТЕРИСТИКИ І ТИПИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ 6

РОЗДІЛ 2. НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ ТА СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ 7

2.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ 7

2.2. ПОТРЕБИ ОСІБ, ЩО ПОВЕРНУЛИСЯ, ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХНЬОГО ПРОФІЛЮ І МІСЦЯ ПЕРЕБУВАННЯ 8

2.3. НЕОБХІДНА ПІДТРИМКА В ЗАДОВОЛЕННІ ПОТРЕБ 9

2.4. СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ 9

ДОДАТОК. ОЦІНКА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗА СТАТУСОМ ПЕРЕМІЩЕННЯ 11

ОПИС ЗАСТОСОВАНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ 11

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

З початку повномасштабного вторгнення збройних сил Російської Федерації в Україну Міжнародна організація з міграції (МОМ) збирає дані про внутрішньо переміщених осіб (ВПО), осіб, що повернулися, та непереміщене населення шляхом проведення загальнонаціональних репрезентативних опитувань загального населення (GPS). Таке оцінювання має на меті отримання ґрунтовних і деталізованих даних про переміщення та тенденції щодо мобільності населення, а також збір важливих даних про профілі, потреби та наміри ВПО для підтримки гуманітарних зусиль із пошуку довгострокових рішень проблеми внутрішнього переміщення населення. На основі результатів щоквартальних опитувань GPS фахівці також аналізують динаміку основних тенденцій. Для цього в рамках GPS проводяться рандомізовані інтерв'ю на обласному рівні із використанням репрезентативних вибірок кожної групи населення. У цьому звіті представлені результати раунду 17 GPS, який було проведено з 13 липня по 12 серпня 2024 року.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

По всій Україні налічується приблизно 4 396 000 осіб, що повернулися до свого звичного місця проживання. В основному люди повертаються до міста Києва (де проживає 22% осіб, що повернулися), Харківської (16%) та Київської (14%), причому більшість (70%) повернулися понад рік тому.

Майже половина (49%) повернулися з інших областей України. 24% від усіх осіб, що повернулися, зазначили, що починаючи з лютого 2022 року внаслідок повномасштабної війни провели за кордоном не менше 14 днів.

5% осіб, що повернулися (або 201 000 осіб), обмірковують повторне переміщення (найбільше в Донецькій області — 11% осіб, що повернулися).

Частка тих, хто повертається в Україну з-за кордону з наміром залишитися довше ніж на місяць (перспективні особи, що повернулися), становила 8% у 2-му кварталі 2024 року.

За результатами опитування, до місця походження в першу чергу повертаються через бажання повернутися додому та з інших сентиментальних причин (26%). Наступними в списку були такі причини, як бажання перебувати ближче до сім'ї й друзів (18%), сприятлива безпекова ситуація в місці походження (17%), наявність доступного за ціною житла (16%) та очікувана наявність перспективи заробітку й працевлаштування (14%).

19% осіб, що повернулися, назвали серед основних причин переїзду з попереднього місця проживання відсутність можливості заробляти чи знайти нормальну роботу. Наступними за поширеністю причинами були віддаленість від сім'ї та друзів (17%), відсутність доступного за ціною житла (16%) та погіршення безпекової ситуації (11%).

Основні стратегії, які особи, що повернулися, використовували для подолання труднощів, включали обмеження користування комунальними послугами (57%), витрачання заощаджень (55%) та перехід на дешевші продовольчі товари (55%), а також зменшення споживання продовольства (40%).

Висловлені в цій публікації думки належать авторам і не обов'язково відображають погляди Міжнародної організації з міграції (МОМ). Використання позначень та форма подання матеріалу в цій публікації не має на меті висловити будь-яку думку від імені МОМ щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи населеного пункту, їхньої влади, кордонів чи адміністративних меж.

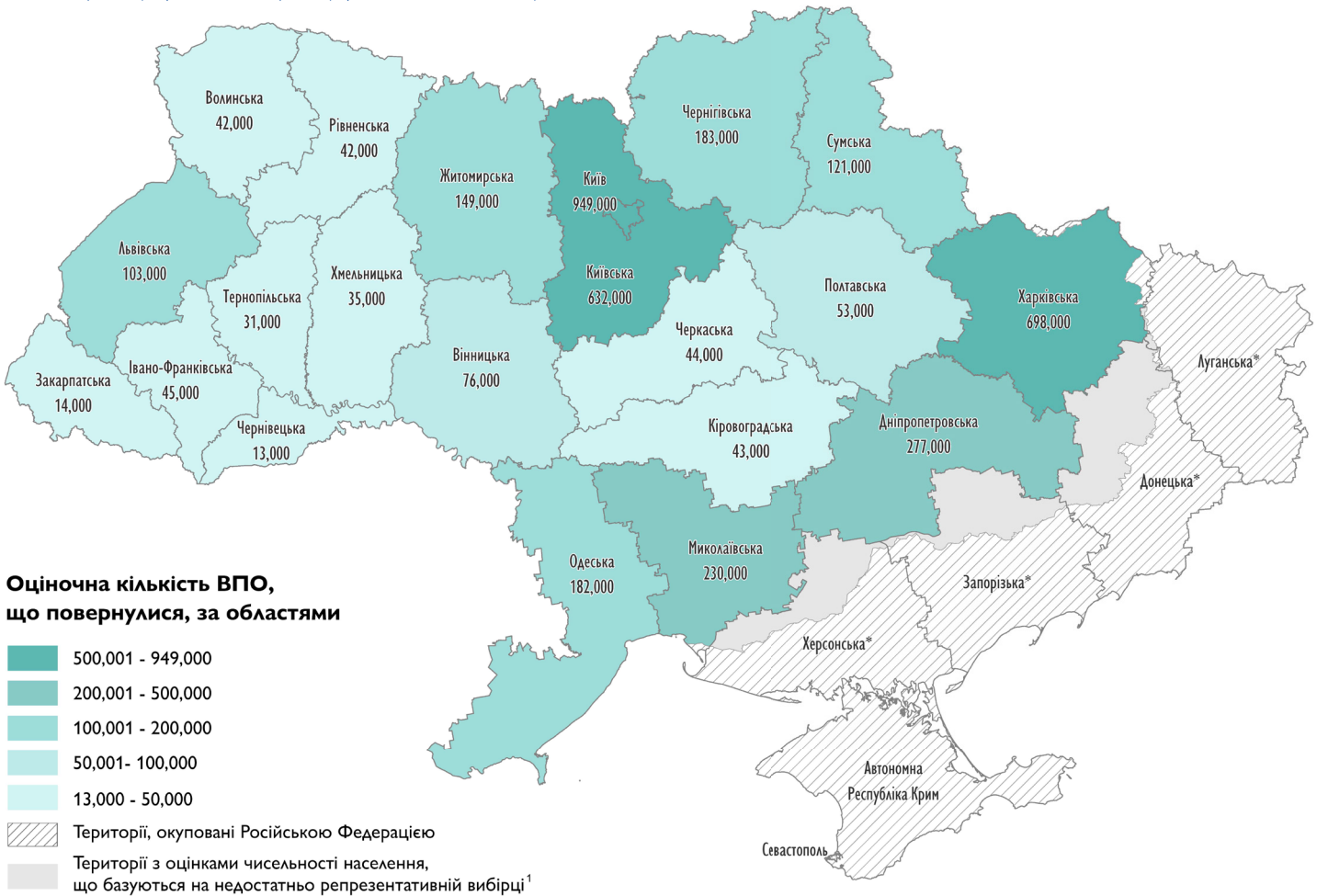
МОМ дотримується принципу, згідно з яким гуманна та впорядкована міграція позитивно впливає на мігрантів та суспільство в цілому. Як міжкультурна організація, МОМ співпрацює зі своїми партнерами в міжнародній спільноті задля: надання допомоги у вирішенні операційних питань у сфері міграції; поглиблення розуміння проблем, пов'язаних із міграцією; стимулювання соціально-економічного розвитку за рахунок міграції; захисту людської гідності та сприяння добробуту мігрантів.

© 2024 Міжнародна організація з міграції (МОМ). Усі права захищені. У випадку цитування, перефразування або використання в будь-який інший спосіб інформації, що міститься в цьому звіті, джерело інформації необхідно зазначити так: «Джерело: Міжнародна організація з міграції (МОМ), Звіт про внутрішнє переміщення населення в Україні, серпень 2024 року».

РОЗДІЛ 1. ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ

1.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ І ДИНАМІКА

Мапа 1. Оцінена присутність осіб, що повернулися, за областями повернення

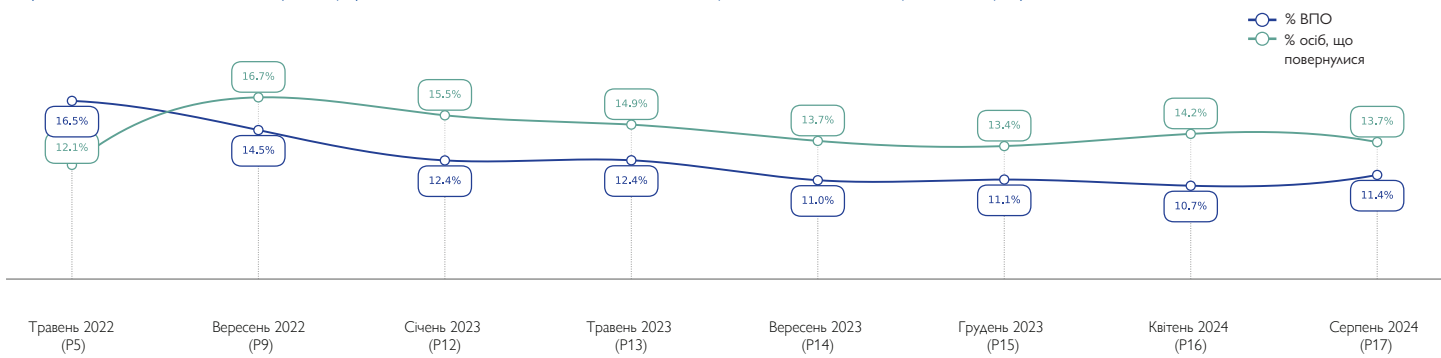
3 669 000
ОЦІНКА ЗАГАЛЬНОЇ К-СТІ ФАКТИЧНИХ ВПО

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) — це люди, які були змушені втекти або покинути свої домівки через повномасштабне вторгнення в лютому 2022 року, незалежно від їхнього статусу реєстрації.²

4 396 000
ОЦІНКА ЗАГ. К-СТІ ОСІБ, ЩО ПОВЕРНУЛИСЯ

Особи, що повернулися, — це люди, які повернулися до свого звичного місця проживання після періоду переміщення тривалістю не менше двох тижнів, починаючи з лютого 2022 року.³

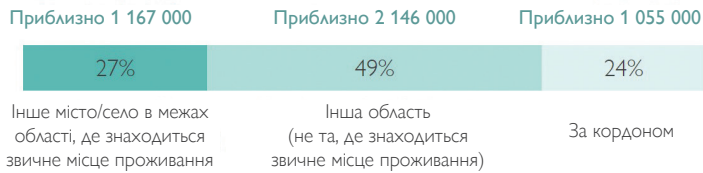
Рисунок 1. Частка ВПО та осіб, що повернулися, від загальної чисельності населення України станом на 12 серпня 2024 року⁴

¹ Оцінки для Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей не є репрезентативними, оскільки охоплена територія була обмежена підконтрольними українському уряду районами, а на окупованих територіях вдалося опитати за мало респондентів.
² Повне означення терміна «ВПО» у контексті Опитування загального населення див. у розділі «Методологія» на с. 11.
³ Повне означення терміна «особи, що повернулися» у контексті Опитування загального населення див. у розділі «Методологія» на с. 11.
⁴ Після проведення кожного наступного раунду GPS методологію коригують для забезпечення більшої точності отримуваних оцінок. У рамках цього раунду зміни застосовуються ретроспективно до відсоткових даних, наведених у результатах раніше опублікованих раундів, для формування точнішого розуміння ситуації з переміщенням в поточний момент та в динаміці. Для отримання детальнішої інформації про такі зміни див. [Методологію](#).

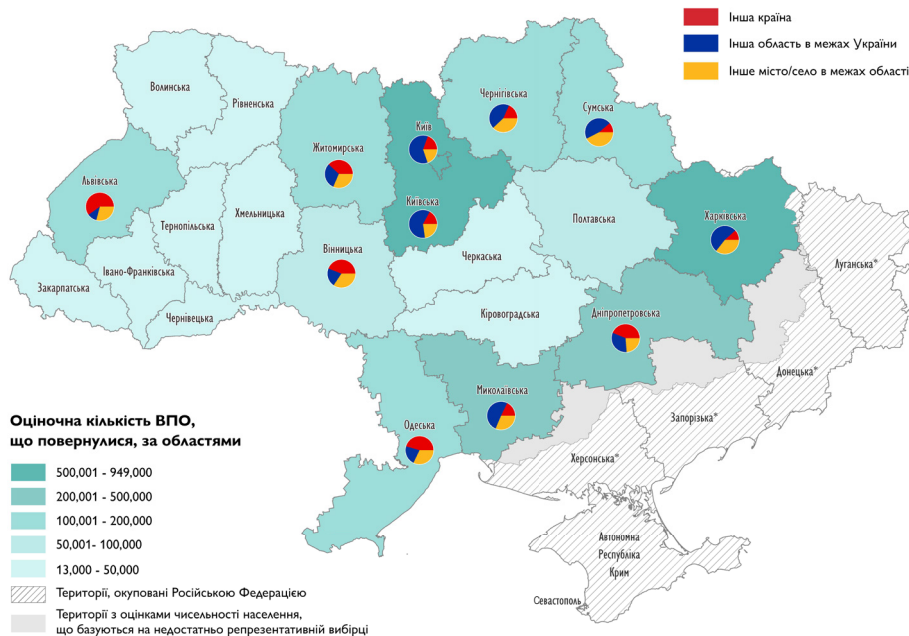
1.2. ОСТАННЄ МІСЦЕ ПЕРЕБУВАННЯ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПЕРЕД ПОВЕРНЕННЯМ

Рисунок 2. Тип населеного пункту, що був останнім місцем тимчасового перебування до повернення (% осіб, що повернулися)⁵

Майже половина від усіх осіб, що повернулися (49%), безпосередньо перед поверненням перебували в іншій області України. Лише трохи більше чверті (27%) осіб, що повернулися, до цього перебували у межах своєї рідної області. Ще 24% повідомили, що повернулися з-за кордону, з яких 88% повернулися з країн Європейського Союзу.

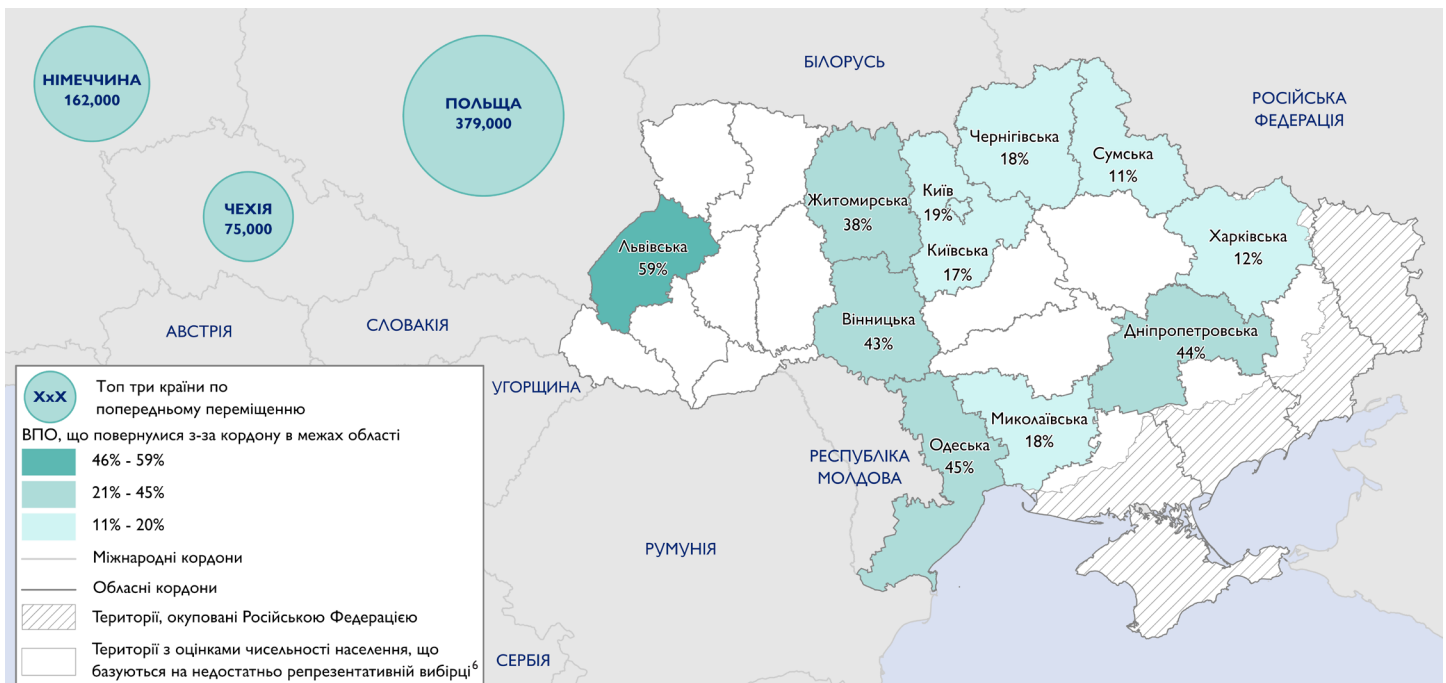
Мапа 2. Місця переміщення осіб, що повернулися, за областями

Відсоток осіб, які повернулися з-за кордону, тобто які до недавнього часу перебували за кордоном, а потім повернулися до звичного місця проживання, переважає на заході України: у західному макрорегіоні зараз проживає 57% осіб, що повернулися. Повернення в межах однієї області (з останнього місця переміщення) переважно спостерігається в Сумській (42%), Чернігівській (37%), Харківській (35%), Вінницькій (34%) та Одеській (32%) областях. Повернення з інших областей України найбільш поширені в Донецькій (82%) та Херсонській (77%) областях.

11% з-поміж усіх осіб, що повернулися з інших місць України понад рік тому, повернулися зі Львівської області, на другому місці — Вінницька та Черкаська області (по 8% із кожної з областей). Для порівняння, 9% осіб, що повернулися пізніше (менше року тому), повернулися з Дніпропетровської й Харківської областей і лише 8% — із Полтавської області.

Мапа 3. Оцінка кількості осіб, що повернулися з-за кордону, за областями повернення, і три основні країни, звідки люди повертаються

Понад чверть (27%) від усіх осіб, що повернулися, зазначили, що починаючи з лютого 2022 року внаслідок повномасштабної війни провели за кордоном не менше 14 днів. Українці в основному

поверталися з Польщі (36%), а також, меншою мірою, з Німеччини (15%), Чехії (7%), Італії (5%), Болгарії, Румунії, Молдови та Іспанії (по 3%).

⁵ Оцінку чисельності цієї групи населення наведено без урахування осіб, що не відповіли на запитання (орієнтовно 0,6% осіб, що повернулися, тобто 1 000 осіб).

⁶ Оцінки для цих областей не представлені через високий ризик того, що вони не будуть репрезентативними у зв'язку з обмеженою кількістю респондентів, яких вдалося опитати на цих територіях.

1.3. ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ ПОЗА ЗВИЧНИМ МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ, ЧАС ВІД МОМЕНТУ ПОВЕРНЕННЯ ТА НАМІРИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ

Таблиця 1. 5 основних областей повернення

Область	Частка осіб, що повернулися	Оцінка к-сті осіб, що повернулися
м. Київ	22%	949 000
Харківська область	16%	698 000
Київська область	14%	632 000
Дніпропетровська область	6%	277 000
Миколаївська область	5%	230 000
Інші області	37%	1 609 000

Таблиця 2. 5 основних областей, куди востаннє переміщалися особи перед поверненням⁷

Область	Частка осіб, що повернулися	Оцінка к-сті осіб, що повернулися
Львівська область	8%	269 000
Харківська область	8%	262 000
м. Київ	8%	249 000
Вінницька область	7%	219 000
Дніпропетровська область	7%	213 000
Інші області	62%	2 066 000

ДИНАМІКА ПОВЕРНЕНЬ

На поставлене у раунді 17 запитання про плани щодо подальшого переміщення 5% осіб, що повернулися (201 000 осіб), повідомили про наміри переїхати з поточного місця перебування упродовж трьох місяців з моменту збору даних. Із-поміж осіб, що повернулися, які розглядають можливість переїзду з поточного місця перебування, більшість має намір переїхати куди-інде в межах України (55%) — до іншого населеного пункту в межах області, де вони проживають (25%), або до іншої області (30%). Значна частка осіб, що повернулися, які мають намір переїхати куди-інде, повідомила про намір переїхати до іншої країни (43%), а решта респондентів ще не визначилася зі своїми планами на майбутнє (3%).

ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ ПОЗА ЗВИЧНИМ МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

90

середня кількість днів перебування поза звичним місцем проживання до повернення (станом на серпень 2024 року)

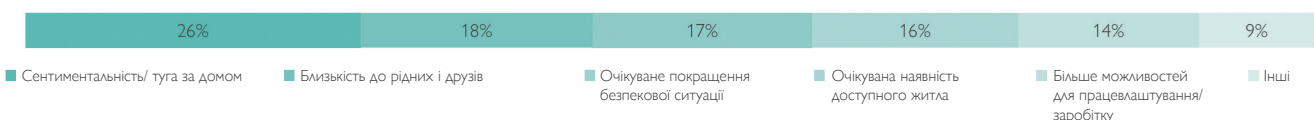
Особи, що повернулися, провели поза звичним місцем проживання в середньому три місяці (90 днів). Більшість (45%) осіб, що повернулися, повідомили, що поза звичним місцем проживання провели не менше трьох місяців, з них 14% перебували поза звичним місцем проживання рік або довше, що підтверджує затяжний характер ситуації з переміщенням. Якщо порівняти п'ять основних областей останнього переміщення, найдовше поза звичним місцем проживання (рік або довше) провели особи, які востаннє перед поверненням переміщалися до Дніпропетровської (16%) і Харківської (15%) областей. Для порівняння, респонденти, які востаннє переміщалися з Житомирської (73%) та Чернігівської (72%) областей, найчастіше повідомляли, що тривалість їхнього перебування поза звичним місцем проживання становила лише 90 днів або менше. Особи, які до повернення перебували за кордоном, у статусі переміщених осіб провели довше (у середньому 125 днів), ніж ті, хто до повернення перебував у межах України (90 днів). Варто зазначити, що серед осіб, що повернулися на прифронтові території, у статусі переміщених осіб більше одного року перебувала менша частка осіб (16%), аніж серед тих, хто повернувся на більш віддалені від лінії фронту території (6%).

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ПЕРЕМІЩЕННЯ⁸

Рисунок 5. Основні причини від'їзду з попереднього місця проживання (% осіб, що повернулися)

Рисунок 6. Основні причини повернення до місця походження (% осіб, що повернулися)

⁷ Надана інформація відображає наміри щодо переміщення ВПО і не відображає фактичних переміщень ВПО. МОМ не перевіряє, чи респонденти-ВПО насправді реалізують свої наміри щодо переїзду в прогнозовані терміни, повідомлені під час інтерв'ю.

⁸ Обставини не було незалежно верифіковано, і вони ґрунтуються на сприйнятті осіб, що повернулися.

1.4. ПОВЕРНЕННЯ З-ЗА КОРДОНУ

Із березня 2022 року у рамках DTM MOM проводяться опитування серед осіб, які повертаються в Україну із сусідніх країн, щоб покращити розуміння їхніх профілів, моделей переміщення, намірів і потреб.⁹ У 2-му кварталі 2024 року в прикордонних районах і транзитних пунктах Угорщини, Польщі, Молдови, Румунії та Словаччини було опитано 4 618 дорослих осіб: 99% із них були українцями, а 1% — громадянами третіх країн (ГТК). Крім того, в пунктах пропуску через кордон між Латвією та Російською Федерацією було проведено 31 опитування серед українців, які мали намір транзитом потрапити до окупованої частини України. У 2-му кварталі для цілей загального аналізу не було враховано тих, хто виїздив із України виключно для короткострокових візитів за кордон (679 респондентів). Отже, в цьому розділі йдеться про решту 3 953 українців, опитаних у сусідніх країнах у 2-му кварталі 2024 року.

МІСЦЕ ПОХОДЖЕННЯ ТА МІСЦЕ ПРИЗНАЧЕННЯ

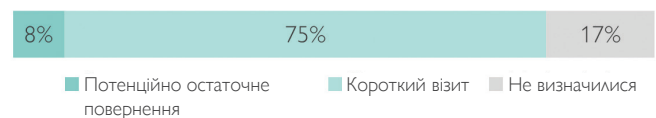
Таблиця 3. 7 основних областей походження українців, що повернулися з-за кордону, і 7 основних областей їх призначення в 2-му кварталі 2024 року

Область походження	Частка респондентів	Область призначення	Частка респондентів
Одеська	26%	Одеська	28%
м. Київ	10%	Вінницька	13%
Вінницька	8%	м. Київ	11%
Дніпропетровська	6%	Закарпатська	8%
Миколаївська	5%	Дніпропетровська	5%
Харківська	5%	Миколаївська	4%
Закарпатська	5%	Київська	4%
Інші	35%	Інші	27%

У різних сусідніх країнах відсотки респондентів, що походять із кожної з областей України, значно варіюють. Загалом більше половини (55%) респондентів до переміщення з України проживали лише у п'яти областях: в Одеській області (25%), м. Києві (10%), Вінницькій (8%), Дніпропетровській (6%) та Миколаївській (5%) областях. Дуже велика частка респондентів (83%) після повернення в Україну висловила намір повернутися до своєї області походження. Причини поїхати до іншої області серед тих, хто висловили такий намір, включають занепокоєння щодо безпекової ситуації в місці походження, пошкодження чи руйнування житла, переїзд сім'ї до іншої місцевості або окупація рідного населеного пункту.

НАМІРИ

Рисунок 8. Запланована тривалість візиту в 2-му кварталі 2024 року

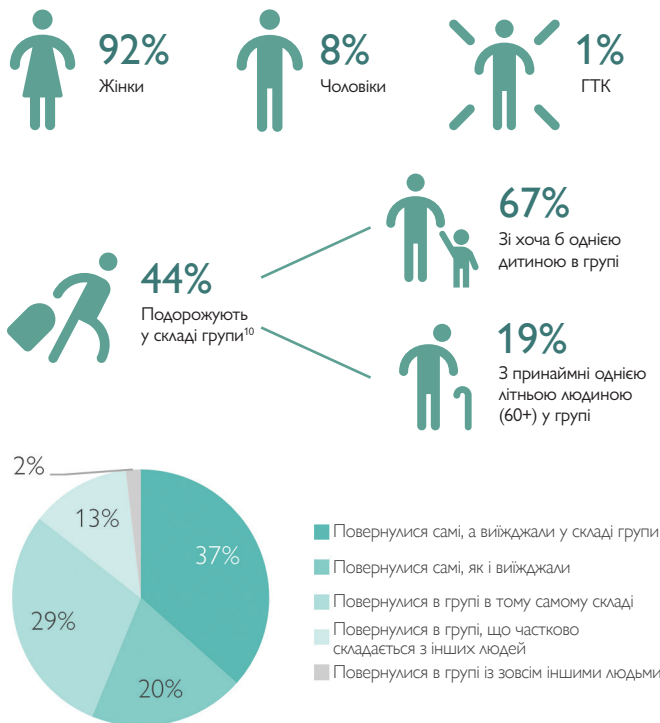
Три чверті опитаних на пунктах пропуску через державний кордон (75%) поверталися в Україну з коротким візитом (до одного місяця), тоді як 8% висловили намір залишитися на тривалий період (понад місяць). Ще 17% не визначилися з планами. У 2-му кварталі 2024 року намір залишитися висловило більше чоловіків (16%), ніж жінок (7%). Жінки частіше поверталися в країну з коротким візитом (76% порівняно з 57% чоловіків). Як і в попередні періоди оцінювання, основною заявленою причиною як короткострокових візитів, так і остаточних повернень в Україну впродовж було бажання побачитися із сім'єю. Цю причину назвали 61% осіб, які приїхали в Україну ненадовго, і 18% осіб, які потенційно остаточне залишаться. Крім того, 27% осіб, які ненадовго відвідували країну, мали намір пройти медичне обслуговування в Україні, а 25% прагнули отримати чи поновити документи, що посвідчують особу (біометричні паспорти, дипломи чи водійські посвідчення).

ПОТРЕБИ ПІСЛЯ ПРИБУТТЯ ДО УКРАЇНИ

Згідно з результатами опитування, проведеного в 2-му кварталі 2024 р., чотирма найпоширенішими нагальними потребами, очікуваними після прибуття до місця призначення в Україні, були фінансова підтримка (26%), медичні послуги (22%), особиста безпека та захист (16%), отримання загальної інформації (13%), допомога з оформленням документів (10%) та забезпечення медикаментами (9%).

ДЕМОГРАФІЧНІ ПАРАМЕТРИ ТА СКЛАД ГРУПИ

Рисунок 7. Склад групи мігрантів, що повертаються до України, у 2-му кварталі 2024 року

Як і в попередні періоди оцінювання, переважну більшість респондентів, які повертаються в Україну з-за кордону, складають жінки (92%). Жінки загалом молодші за чоловіків. Молодшими за 50 років виявилися три чверті (76%) жінок порівняно з чвертю (25%) чоловіків.

Більше ніж половина респондентів поверталися в Україну самі (57%). Більшість (62%) респондентів на момент опитування проживали в основному в країні, де відбувалося опитування. Іншими країнами, де респонденти в середньому провели найбільше часу, були Болгарія (6%), Німеччина (6%) і Велика Британія (3%). У 2-му кварталі 2024 року середня тривалість перебування поза звичним місцем проживання серед респондентів становила 19 місяців.

Громадяни третіх країн у 2-му кварталі 2024 року становили усього 1% у вибірці (17 респондентів). Найбільше серед них (включно з опитаними у Латвії) було представлено п'ять національностей: росіяни (3 осіб), молдовани (3), турки (2) та індійці (2).

⁹ Більше інформації про інструмент DTM в сусідніх із Україною країнах, а також ґрунтовніший аналіз можна знайти на сторінці «Результовання DTM Україна».

¹⁰ Група складається з двох і більше осіб.

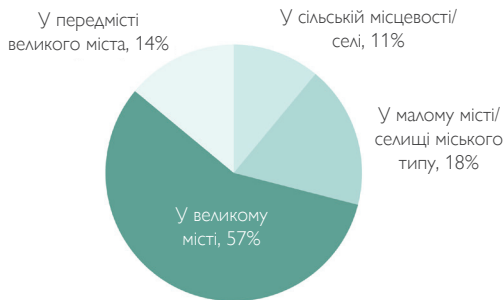
1.5. ДЕМОГРАФІЧНІ ПОКАЗНИКИ, ХАРАКТЕРИСТИКИ І ТИПИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Детальна дезагрегація профілів осіб, що повернулися, та поглиблене розуміння причин вразливостей і структури домогосподарств дають змогу краще зрозуміти характер мобільності та є ключовими факторами дієвого цільового гуманітарного реагування. Тому в Опитуванні загального населення, яке проводить МОМ, використовуються розроблені у співпраці з Фондом ООН у галузі народонаселення показники, які дають змогу точно визначити демографічний розподіл населення, що повернулося. У цьому розділі представлено оцінку кількості осіб, що повернулися, у домогосподарствах, що складаються виключно з осіб, які повернулися (членів домогосподарств, які з 24 лютого 2022 року внаслідок війни перебували поза своїм звичним місцем проживання щонайменше 14 днів).

ТИП НАСЕЛЕННОГО ПУНКТУ

Більшість осіб, які повернулися, проживають у великих містах (57%) або невеликих населених пунктах чи селищах міського типу (18%). Чверть (25%) осіб, що повернулися, повернулися в сільські населені пункти або в передмістя великих міст (14% та 11% відповідно).¹¹

Рисунок 9. Частка осіб, що повернулися, за типом населеного пункту

ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

У цьому розділі зазначено частку осіб, що повернулися, які повідомили, що принаймні один з членів їхнього нинішнього домогосподарства¹² має одну зі вказаних характеристик, які можуть спричинити вразливість домогосподарства, враховуючи: 1) передбачувані витрати, пов'язані з характеристикою; 2) передбачувану потребу звернутися по допомогу; та 3) потенційні проблеми з доступом до допомоги чи отриманням допомоги. Ці характеристики не є взаємовиключними, тобто особа може мати одну або декілька таких характеристик.

Рисунок 10. Відсоток домогосподарств осіб, що повернулися, які повідомили про наявність у своєму складі осіб із вразливих груп населення (лише домогосподарства, в яких будь-хто з членів повернувся)

¹¹ Домогосподарства, що складаються виключно з осіб, що повернулися (68%).

¹² Опис характеристик і демографічного профілю домогосподарств осіб, що повернулися, оснований виключно на даних, які стосуються тих членів домогосподарств, які з 24 лютого 2022 року внаслідок війни перебували поза своїм звичним місцем проживання щонайменше 14 днів (68% усіх домогосподарств, що повернулися).

^{13,14} Щоб визначити наявність у домогосподарств ВПО людей із інвалідністю та хронічними захворюваннями, респондентів запитували, чи хтось із членів їхніх домогосподарств має інвалідність чи хронічну хворобу згідно з означеннями Всесвітньої організації охорони здоров'я. Варто зауважити, що для проведення цього опитування було застосовано вивізану методологію за Вашингтонською шкалою, в рамках якої були використані короткі та простіші запитання. Оригінальний підхід у цьому дослідженні не застосовували.

¹⁵ Опис характеристик і демографічного профілю домогосподарств осіб, що повернулися, оснований виключно на даних, які стосуються тих членів домогосподарств, які з 24 лютого 2022 року внаслідок війни перебували поза своїм звичним місцем проживання щонайменше 14 днів (68% усіх домогосподарств, що повернулися).

^{16,17,18} Домогосподарства, що складаються виключно з осіб, що повернулися (68%).

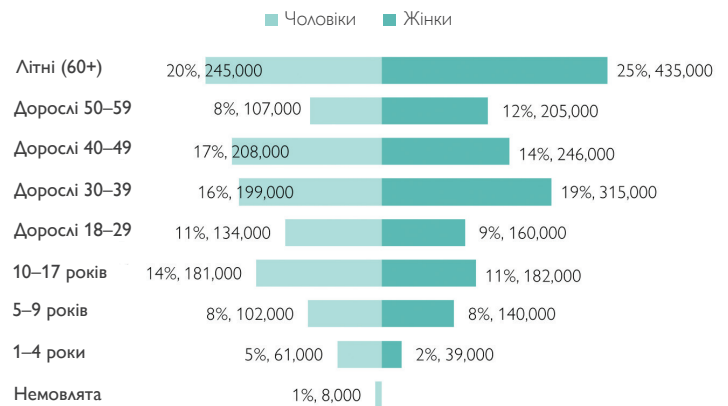
¹⁹ Згідно з оцінками, загальна кількість осіб, що повернулися, в домогосподарствах, що складаються виключно з осіб, що повернулися, становить 2 969 000.

²⁰ Згідно з оцінками, загальна кількість дітей у домогосподарствах осіб, що повернулися, складає 714 000.

ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

Рисунок 11. Орієнтовна кількість осіб, що повернулися, за статтю і віковими групами¹⁵

СКЛАД ДОМОГОСПОДАРСТВ

Згідно з повідомленнями, домогосподарства осіб, що повернулися (д/г, які залишили своє місце проживання внаслідок повномасштабної війни, а згодом повернулися), в середньому складаються із двох членів.¹⁶ Однак 25% домогосподарств осіб, що повернулися, складаються з чотирьох і більше осіб. Більшість сімей осіб, що повернулися, мають одну дитину (52%), у 36% таких сімей двоє дітей.

Рисунок 12. Розмір домогосподарства осіб, що повернулися

2 середній розмір домогосподарства¹⁷ станом на серпень 2024 року
1 середня кількість дітей на одне д/г осіб, що повернулися¹⁸, станом на серпень 2024 року

Рисунок 13а. Розмір домогосподарств осіб, що повернулися (домогосподарств, що складаються виключно з осіб, що повернулися)¹⁹

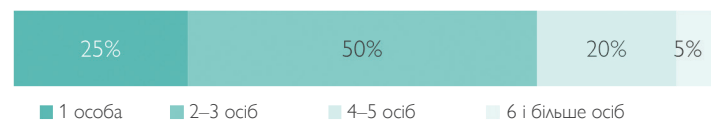
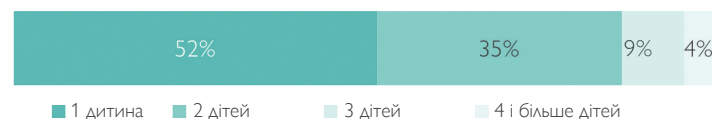

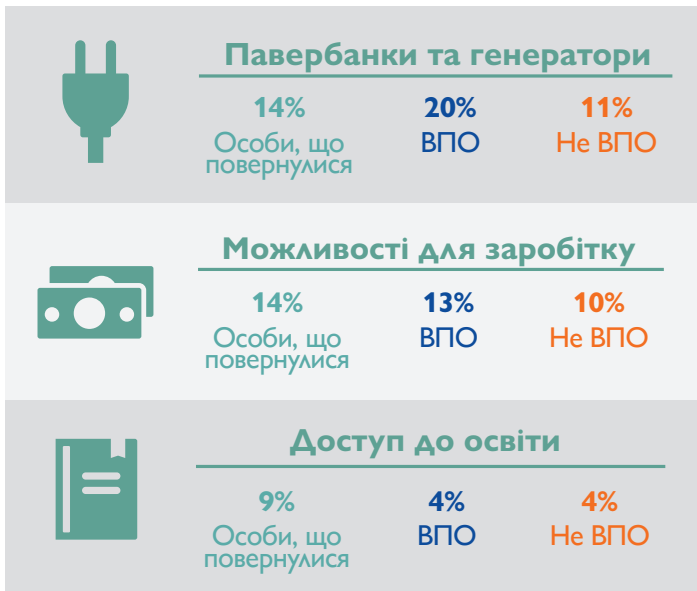
Рисунок 13б. Кількість дітей у домогосподарствах осіб, що повернулися (домогосподарствах, що складаються виключно з осіб, що повернулися, з дітьми)²⁰

РОЗДІЛ 2. НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ ТА СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ

2.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Рисунки 14. З найпоширеніші потреби в наданні матеріалів і допомоги за профілем респондентів

Варто зауважити, що майже чверть (24%) осіб, що повернулися, повідомила про потребу в послугах охорони психічного здоров'я, що значно більше за частку людей із такою потребою серед ВПО (17%) та непереміщених (14%) осіб.

Згідно з результатами оцінювання в рамках раунду 15 і в рамках раунду 17 різних категорій потреб, рівень яких можливо порівняти, істотно зросла частка осіб, які повідомляли про потребу в павербанках і генераторах (+22% за результатами раунду 17 з 22% у раунді 15), що зумовлено посиленням дефіциту електроенергії з початку літа у зв'язку з активізацією обстрілів. Порівняно з результатами раунду 15 серед осіб, що повернулися, було зафіксовано також істотне зростання потреб у продовольчих товарах: частка людей із такими потребами зросла більше ніж удвічі з 9% до 19% (у раундах 15 і 17 відповідно). Також за період між проведенням раундів 15 і 17 посилювалися потреби в одязі й інших непродовольчих товарах (8% і 12% відповідно).

Особи, які повернулися, рідше повідомляли про більшість із оцінюваних потреб порівняно з ВПО. Утім особи, що повернулися, частіше вказували на потреби в будівельно-ремонтних матеріалах (32%), доступі до освіти (26%) й медичних послуг (25%) та підтримці для осіб з інвалідністю (19%) порівняно з ВПО.

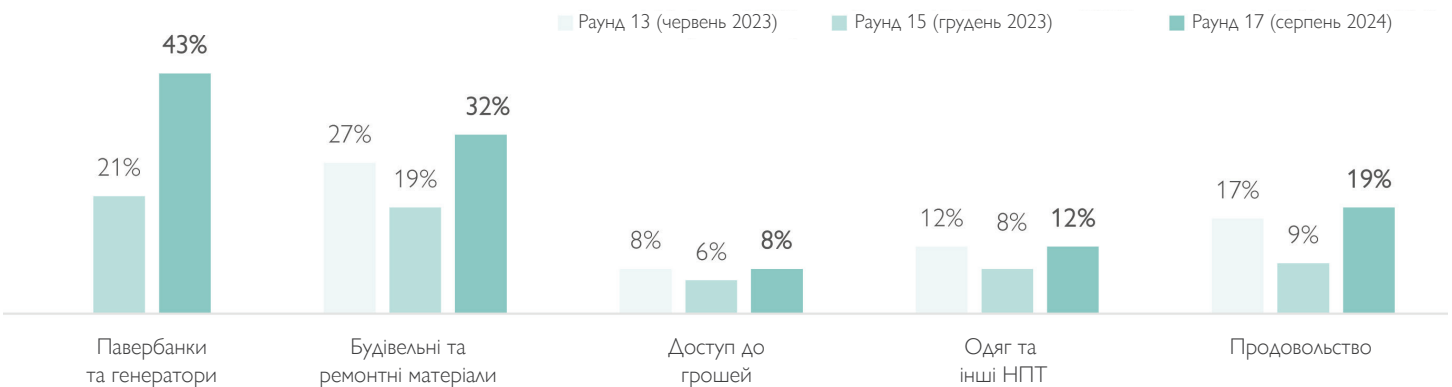
Потреба в павербанках і генераторах є найбільш нагальною як для ВПО (20%), так і для осіб, що повернулися (14%). Особи, що повернулися, також частіше відзначали серед своїх першочергових потреб можливості для заробітку (14%) та доступ до освіти (9%), аніж ВПО чи не ВПО, що свідчить про важливість пошуку довгострокових рішень щодо ситуації з переміщенням. Варто зауважити, що більш ніж п'ята частина (22%) осіб, які повернулися, повідомили про відсутність у них будь-яких потреб. Найбільшу частку осіб, що повернулися, які не мають жодних незадоволених потреб, прийняли Київська (31%), Сумська (30%) та Одеська (28%) області.

До найпоширеніших потреб із різним ступенем пріоритетності, названих особами, що повернулися, належать павербанки й генератори (43%), а також будівельно-ремонтні матеріали та можливості для заробітку (по 32%).

Таблиця 4. % респондентів, що вказали на ті чи інші потреби, за статусом переміщення (незалежно від їхньої позиції в рейтингу)

Категорія потреб	Особи, що повернулися	ВПО
Павербанки та генератори	43%	59%
Можливості для заробітку	32%	34%
Будівельні/ремонтні матеріали	32%	24%
Медикаменти	30%	40%
Доступ до належної освіти	26%	19%
Медичні послуги	25%	31%
Послуги охорони психічного здоров'я	24%	17%
Продовольство	19%	33%
Підтримка людей з інвалідністю	19%	16%
Послуги з юридичного консультування	13%	15%
Одяг та інші НПТ	12%	29%
Засоби гігієни	11%	28%
Житло	9%	34%
Доступ до грошей	8%	6%
Послуги з перевезень та евакуації	5%	7%

Рисунки 15. Повідомлені потреби за період від раунду 13 (червень 2023 р.) до раунду 17 (серпень 2024 р.) (% осіб, що повернулися, незалежно від пріоритетності таких потреб)

²¹ У раунді 17 опитування було використано підхід, застосований у раундах 1–15, відповідно до якого респондентів запитували, чи бракує їм станом на поточний момент чогось із запропонованого переліку для задоволення своїх базових потреб. У раунді 17 із переліку варіантів відповіді було виключено пункт «гроші — фінансова підтримка». Перелік містить такі нові варіанти: житло (яке можна було б охарактеризувати як прийнятне й доступне за ціною), можливості для заробітку (працевлаштування, професійно-технічна підготовка, відкриття бізнесу), доступ до належної освіти, послуги охорони психічного здоров'я/консультування, послуги з юридичного консультування, потреба в підтримці людей з інвалідністю, послуги з перевезень та/або евакуації.

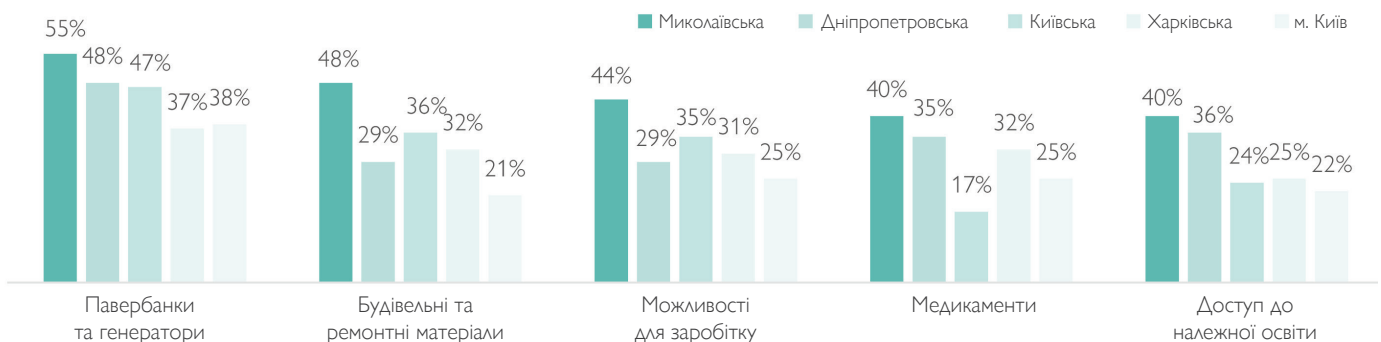
2.2. ПОТРЕБИ ОСІБ, ЩО ПОВЕРНУЛИСЯ, ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХНЬОГО ПРОФІЛЮ І МІСЦЯ ПЕРЕБУВАННЯ

НА РІВНІ ОБЛАСТЕЙ

Усі опитані групи переміщеного населення (ВПО й особи, що повернулися) незмінно назвали своєю першочерговою потребою потребу в павербанках і генераторах, що свідчить про загострення енергетичної кризи в Україні з більш тривалими й частими відключеннями електроенергії в усіх регіонах. Зокрема, понад половина осіб, що повернулися до Донецької (55%), Миколаївської (55%) та Херсонської (53%) областей, повідомили про потребу в павербанках і генераторах. Особи, що повернулися до прифронтових областей, також часто повідомляли про потреби в будівельно-ремонтних матеріалах, зокрема на таку потребу вказали 52% осіб, що повернулися до Херсонської області, на другому й третьому місці — Миколаївська (48%) та Донецька (44%) області.

Це наслідок впливу постійних обстрілів і далекобійних атак у цих областях. Такі результати також можуть свідчити про обмежені результати реалізації схеми «Відновлення», за якою подали заявки 10% осіб, що повернулися, але з яких майже третина (29%) повідомила про відсутність можливості отримати доступ до компенсації чи допомоги у зв'язку з пошкодженням житла. У Миколаївській, Запорізькій та Херсонській областях також була зафіксована велика частка осіб, що повернулися, які повідомляли про потреби в можливостях для заробітку (44%, 40% та 40% відповідно), що корелює з тим фактом, що значна кількість осіб, що повернулися до цих трьох областей, покладається на гуманітарну допомогу в задоволенні своїх базових потреб (37%, 32% й 64% відповідно).

Рисунок 16. 5 найпоширеніших потреб серед осіб, що повернулися, у п'яти областях із найбільшою кількістю повернень (% осіб, що повернулися)

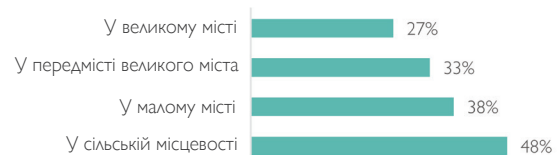

ТИП НАСЕЛЕННОГО ПУНКТУ

У сільській місцевості про потреби в більшості сферах повідомляє більший відсоток осіб, які повернулися, ніж у містах.

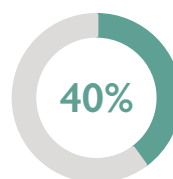
Рисунок 17. Частка осіб, які повернулися і потребують ремонтно-будівельних матеріалів, з розподілом за типами населених пунктів (% осіб, що повернулися)

ЧАС ІЗ МОМЕНТУ ПОВЕРНЕННЯ

Серед осіб, що повернулися нещодавно, відсоток тих, хто повідомляв про потреби в більшості напрямків, є вищим порівняно з особами, які повернулися понад рік тому.

осіб, що повернулися один рік тому або раніше, повідомили про потреби в можливостях для заробітку порівняно з 29% серед осіб, що повернулися понад рік тому.

Рисунок 18. Частка осіб, які повернулися і які мають потребу в продовольчих товарах, медикаментах, медичних послугах та засобах гігієни, за складом домогосподарств (% осіб, що повернулися)

СКЛАД ДОМОГОСПОДАРСТВ

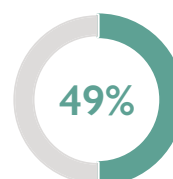
Домогосподарства, до складу яких входить принаймні одна літня людина, повідомляли про вищий рівень потреб у більшості сфер, ніж домогосподарства без літніх осіб.

ДОХІД

Домогосподарства, рівень доходу яких менший за 7 064 грн²², повідомляли про дещо більші потреби за всіма напрямками порівняно з домогосподарствами з вищим рівнем доходу.

домогосподарств із рівнем доходу менше 7 064 грн повідомили про потреби в павербанках і генераторах порівняно з 36% домогосподарств, рівень доходу яких дорівнює цьому пороговому значенню або перевищує його.

²² Реальний прожитковий мінімум, визначений Міністерством соціальної політики (у липні 2024 р.), становить 7 064 грн.

2.3. НЕОБХІДНА ПІДТРИМКА В ЗАДОВОЛЕННІ ПОТРЕБ

Грошова допомога систематично виявлялася найпоширенішою відповіддю на запитання про бажану форму отримання допомоги для подолання труднощів серед осіб, які повідомили про наявність потреб. Грошові кошти є пріоритетною формою для більшості респондентів, що повідомили про потребу в допомозі з медикаментами (57%), ремонтно-будівельними матеріалами (56%), продовольчими товарами (55%) та в підтримці для осіб з інвалідністю (54%). Натомість більшість осіб, що повернулися, в яких є потреба в павербанках і генераторах, назвала бажаною формою підтримки допомогу в натуральній формі (56%).

Грошові кошти залишалися на першому місці серед пріоритетних способів допомоги для осіб, що повернулися, з потребою в прийнятному й доступному за ціною житлі (43%), водночас майже третина представників цієї групи (31%) назвала бажаною формою допомоги створення робочих місць, що істотно перевищує частку таких людей серед непереміщених осіб (24%) та ВПО (12%).

56% осіб, що повернулися, які повідомляли про потребу в павербанках та генераторах, надають перевагу допомозі в натуральній формі.

34% осіб, що повернулися, які повідомляли про потребу в можливостях для заробітку, надає перевагу допомозі у вигляді створення робочих місць для задоволення таких потреб, а другою за поширеністю бажаною формою отримання допомоги була освітня підготовка з формуванням необхідних професійних навичок (31%).

2.4. СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ

57%

домогосподарств осіб, що повернулися, обмежили споживання комунальних послуг

55%

домогосподарств осіб, що повернулися, витрачали свої заощадження

55%

домогосподарств осіб, що повернулися, перейшли на дешевші продовольчі товари

40%

домогосподарств осіб, що повернулися, зменшили споживання їжі

У раунді 17 були змінені запитання, що стосуються стратегій подолання труднощів, щоб визначити причини, з яких респонденти не застосовують такі стратегії. Відповідно, така зміна допомогла побачити відповіді «ні» в наступних розрізах: 1. відсутність потреби, 2. вичерпання ефекту конкретної стратегії подолання труднощів та 3. недоступність конкретної стратегії. Для цілей цього звіту було використано адаптований до контексту варіант підходу до оцінювання стратегій подолання труднощів серед охоплених опитуванням домогосподарств, а також до класифікації таких стратегій за ступенем тяжкості ситуації, в якій вони застосовуються. Класифікація стратегій за категоріями «Стресова ситуація», «Кризова ситуація» та «Надзвичайна ситуація» відповідає методології, яку застосовували міжнародна неурядова організація REACH та Всесвітня продовольча програма в Україні в 2024 році.²³

Сімдесят відсотків осіб, що повернулися, повідомили, що використовували або вичерпали одну чи декілька стратегій подолання труднощів для задоволення своїх базових потреб за 30 днів до збору даних. Основні стратегії, які особи, що повернулися, використовували для подолання труднощів, включали обмеження користування комунальними послугами (57%), витрачання заощаджень (55%) та перехід на дешевші продовольчі товари (55%), а також зменшення споживання продовольства (40%).

Більше третини респондентів (36%) також повідомили про застосування такої стратегії подолання труднощів у кризових ситуаціях, як зменшення важливих витрат на здоров'я. Домогосподарства, до складу яких входять люди старшого віку, особи з інвалідністю чи хронічними захворюваннями, частіше вдавалися до такої стратегії подолання труднощів (43%, 43% та 46% відповідно). Такі домогосподарства, чії витрати на здоров'я більші за середньостатистичні, також зазнають диспропорційного впливу, оскільки вимушені скорочувати такі важливі витрати, що може призвести до підвищення рівня їхньої вразливості як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Рисунок 19. Найпоширеніші стратегії подолання труднощів за повідомленнями респондентів (% осіб, що повернулися)

У прифронтових областях, де складна безпекова ситуація найгірше вплинула на наявність засобів до існування, частка осіб, що повернулися, які залежать від гуманітарної допомоги в задоволенні своїх базових потреб, істотно перевищувала середній загальнонаціональний показник 19%. Зокрема, на отримання гуманітарної допомоги покладалися 73% осіб, що повернулися до Донецької області, 64% осіб, що повернулися до Херсонської області, та 37% осіб, що повернулися до Миколаївської області.

Варто зауважити, що понад половина (52%) осіб, що повернулися, повідомляють, що вдаються до інших стратегій подолання труднощів у кризових чи надзвичайних ситуаціях, що може впливати на їхню стійкість у довгостроковій перспективі, а у випадку стратегій подолання труднощів у надзвичайних ситуаціях — і на їхній добробут.

Зокрема, загалом 15% з-поміж осіб, що повернулися, повідомили, що вдавалися до стратегій подолання труднощів у надзвичайних ситуаціях, у тому числі продавали житло чи землю, використовували принизливі, незаконні чи ризиковані джерела доходу й просили гроші в незнайомих людей. Приблизно чверть переміщених осіб, які повернулися до району походження упродовж останніх трьох місяців до збору даних (24%), повідомила про застосування однієї чи декількох стратегій подолання труднощів у надзвичайних ситуаціях, що свідчить про високий рівень вразливості представників цієї групи населення до будь-яких потрясінь, які можуть негативно впливати на їхню забезпеченість засобами до існування.

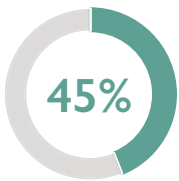
²³ Класифікація стратегій подолання труднощів, пов'язаних із засобами до існування:

1. Стресова ситуація: витрачання заощаджень, купівля в кредит або позичання їжі, продаж майна домогосподарства, згода на роботу з нижчою кваліфікацією або низькооплачувану роботу
 2. Кризова ситуація: продаж засобів праці або транспортних засобів; зменшення важливих витрат на здоров'я чи освіту
 3. Надзвичайна ситуація: використання принизливих джерел доходу, продаж житла або землі, звернення до незнайомих людей з проханням дати гроші на найнеобхідніше

Таблиця 5. Основні стратегії подолання труднощів для осіб, що повернулися, за категорією серйозності ситуації і статтю, віддаленістю від лінії фронту, рівнем місячного доходу на одного члена домогосподарства та за часом повернення (% осіб, що повернулися)²⁴

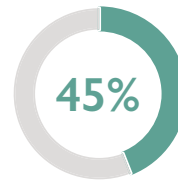
Застосовані стратегії подолання труднощів	Стать		У прифронтових зонах		Місячний дохід на одного члена домогосподарства		Час повернення	
	Жінки	Чоловіки	У прифронтових зонах	У неприфронтових зонах	До 7 064 грн ²⁵	7 065 грн і більше	Не більше 1 року тому	Більше 1 року тому
Стресова ситуація	25%	27%	25%	25%	22%	29%	22%	27%
Продаж майна домогосподарства	13%	11%	16%	10%	16%	8%	17%	11%
Витрачання заощаджень	66%	59%	69%	61%	69%	57%	67%	62%
Купівля в кредит або позичання їжі	8%	6%	10%	6%	11%	3%	13%	5%
Згода на роботу з нижчою кваліфікацією або низькою оплатою	18%	23%	23%	17%	26%	10%	25%	17%
Кризова ситуація	42%	25%	39%	36%	45%	26%	37%	37%
Продаж засобів праці або транспортних засобів	10%	12%	12%	9%	15%	4%	13%	9%
Зменшення важливих витрат на здоров'я	42%	32%	46%	35%	50%	24%	42%	37%
Зменшення важливих витрат на освіту	14%	8%	10%	14%	13%	10%	13%	12%
Надзвичайна ситуація	13%	20%	18%	12%	18%	11%	21%	12%
Продаж житла або землі	4%	2%	5%	3%	4%	3%	5%	3%
Використання принизливих джерел доходу (незаконна/ризикована робота)	6%	16%	10%	8%	10%	7%	12%	8%
Звернення до незнайомих людей з проханням дати гроші на найнеобхідніше	6%	7%	9%	4%	9%	2%	11%	4%

РОЗПОДІЛ ЗА СТАТТЮ

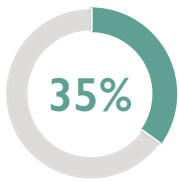
жінок, що повернулися, повідомили про зменшення обсягів споживання їжі порівняно з 30% респондентів-чоловіків.

ДОХІД

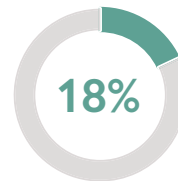
осіб, що повернулися, з рівнем доходу менше 7 064 грн повідомили про зменшення важливих витрат на здоров'я порівняно з 22% серед осіб, що повернулися, чий рівень доходу перевищує це порогове значення.

У ПРИФРОНТОВИХ ЗОНАХ

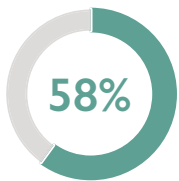
осіб, що повернулися до прифронтових районів, повідомили про залежність від гуманітарної допомоги в задоволенні своїх базових потреб порівняно з 8% осіб, що повернулися в райони, більш віддалені від лінії фронту.

СКЛАД ДОМОГОСПОДАРСТВ

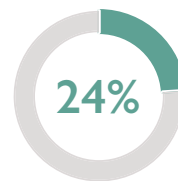
домогосподарств, до складу яких входить принаймні одна дитина, повідомили про зменшення важливих витрат на освіту.

ВІК

осіб, що повернулися, віком 60 років і старше повідомили про обмеження споживання комунальних послуг порівняно з 38% серед осіб, що повернулися, віком до 25 років та 48% серед осіб, що повернулися, віком 25–35 років.

НАМІРИ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ

осіб, які повернулися і мають намір переїхати впродовж наступних трьох місяців, вдалилися до стратегій подолання труднощів у надзвичайних ситуаціях порівняно з 14% серед осіб, які повернулися і мають намір залишитися в поточному місці проживання.

ДИНАМІКА

У період між раундом 16 і раундом 17 не було зафіксовано істотних змін у відносній важливості стратегій подолання труднощів, які домогосподарства осіб, що повернулися, застосовували протягом 30 днів до збору даних: найчастіше респонденти повідомляли про застосування таких стратегій, як витрачання заощаджень, обмеження споживання комунальних послуг та споживання дешевшої їжі й у менших обсягах. Порівняно з квітнем 2024 року частка осіб, що повернулися, які застосовували кожну з десяти найпоширеніших стратегій подолання труднощів, теж залишилася переважно стабільною й лише незначною мірою зменшилася.

Найбільше зменшилася частка респондентів, які зменшували обсяги споживання їжі (-8% у раунді 17), що може бути зумовлено сезонним підвищенням наявності доступних за ціною продовольчих товарів, у тому числі завдяки наявності в домогосподарств змоги самостійно виробляти продовольство.

ПРИЧИНИ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ

На запитання про основну причину, яка змусила вдатися до таких стратегій подолання труднощів, більшість осіб, що повернулися, повідомили, що вдалися до стратегій подолання труднощів, аби задовольнити свої продовольчі

потреби (55%). Доступ до житла (54%) і медичних послуг (48%) також названо серед основних причин застосування стратегій подолання труднощів. 29% домогосподарств, до складу яких входить принаймні одна дитина, повідомили, що вони застосовували стратегії подолання труднощів для отримання доступу до освіти. Чоловіки та жінки з-поміж респондентів-осіб, що повернулися, вказували схожі причини застосування стратегій подолання труднощів, утім чоловіків, які назвали серед таких причин доступ до освіти, було на 4% більше, аніж жінок.

57% домогосподарств осіб, що повернулися, у складі яких є принаймні одна особа з інвалідністю, повідомили, що причиною застосування стратегій подолання труднощів для них стала потреба забезпечувати медичне обслуговування, порівняно з 44% домогосподарств без осіб з інвалідністю.

65% домогосподарств осіб, що повернулися, у складі яких є принаймні одна дитина, повідомили, що застосувати механізми подолання труднощів їх мотивували продовольчі потреби, порівняно з 46% домогосподарств без дітей.

²⁴ Класифікація стратегій за категоріями «Стресова ситуація», «Кризова ситуація» та «Надзвичайна ситуація» відповідає методології, яку застосовували в рамках ініціативи «REACH» та Всесвітньої продовольчої програми в Україні в 2024 році. Більш комплексне пояснення такого підходу можна знайти в документі «Показник побутових стратегій подолання труднощів» (Livelihood Coping Strategy Index). Наведені відсоткові значення відображають суму відповідей респондентів, які повідомили про застосування стратегій подолання труднощів, пов'язаних із засобами до існування, для задоволення базових потреб за 30 днів до збору даних (тлх, хто відповів «Так» або «Ні, стратегію подолання труднощів вже вичерпано, і її подальше застосування неможливе»). Відсоткові частки тлх, хто не вдавався до тієї чи іншої стратегії, тут не відображені.

²⁵ Реальний прожитковий мінімум, визначений Міністерством соціальної політики (у липні 2024 р.), становить 7 064 грн.

ДОДАТОК. ОЦІНКА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗА СТАТУСОМ ПЕРЕМІЩЕННЯ

Область	Оцінка чисельності фактичних ВПО	Оцінка чисельності осіб, що повернулися
Черкаська	121 000	44 000
Чернігівська	66 000	183 000
Чернівецька	57 000	13 000
Дніпропетровська	455 000	277 000
Івано-Франківська	97 000	45 000
Харківська	467 000	698 000
Хмельницька	93 000	35 000
Кіровоградська	80 000	43 000
м. Київ	370 000	949 000
Київська	302 000	632 000
Львівська	150 000	103 000
Миколаївська	144 000	230 000
Одеська	222 000	182 000
Полтавська	160 000	53 000
Рівненська	53 000	42 000
Сумська	93 000	121 000
Тернопільська	49 000	31 000
Вінницька	121 000	76 000
Волинська	54 000	42 000
Закарпатська	80 000	14 000
Житомирська	73 000	149 000
Донецька ²⁶	н/д	н/д
Запорізька ²⁷	н/д	н/д
Херсонська ²⁸	н/д	н/д
Луганська ²⁹	н/д	н/д
Місце проживання не відоме (в Україні)	24 000	17 000
Усе населення	3 669 000	4 396 000

ОПИС ЗАСТОСОВАНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

Якщо не зазначено інше, дані, представлені в цьому звіті, основані на результатах раунду 17 Опитування загального населення від 12 серпня 2024 року. Дані, представлені в цьому звіті, отримано на замовлення Міжнародної організації з міграції (МОМ) та зібрано 51 інтерв'юером, найнятим MultiCultural Insights, у ході скринінгового телефонного експрес-опитування серед 40 000 довільно обраних респондентів та додаткових контрольних опитувань 1 488 ВПО, 1 188 осіб, що повернулися, та 1 800 місцевих мешканців із використанням методу автоматизованого телефонного опитування (CATI) і випадкового набору номера (RDD) із загальною похибкою вибірки 0,49% [CL95%]. Раунд 17 збору даних було проведено в період із 13 липня по 12 серпня 2024 року. Дослідження охоплювало всю територію України за винятком Кримського півострова та окупованих територій Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей. Усі інтерв'ю проводили анонімно. Перед початком інтерв'ю респондентів просили надати згоду на його проведення. Чисельність ВПО і осіб, що повернулися, на національному та обласному рівнях розраховано на основі базового значення загальної чисельності населення України станом на червень 2024 року (за винятком Автономної Республіки Крим і Севастополя та частково й повністю окупованих територій чотирьох областей: Донецької, Херсонської, Луганської та Запорізької — з метою забезпечення точності отриманої оцінки чисельності населення та її відповідності вибірці опитування), визначеної в Загальних оперативних наборах даних щодо статистики населення (COD-PS) Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA). Усі числові значення округлені для легшого сприймання. Оцінки округлені до найближчої 1000. Збір даних відбувся за сприяння Multicultural Insights. Додаткова аналітика доступна за запитом до dtmukraine@iom.int.

У цьому звіті внутрішньо переміщених осіб (ВПО) визначено як осіб, які були змушені покинути свої домівки або залишилися поза звичним місцем проживання в Україні внаслідок повномасштабного вторгнення, яке відбулося у лютому 2022 р., незалежно від того, чи зареєстровані вони офіційно у статусі ВПО. Терміни «повернення» і «особа, що повернулася» вжито без обмежень щодо статусу на позначення будь-яких осіб, які повернулися до свого звичного місця проживання після періоду переміщення (щонайменше два тижні, починаючи з лютого 2022 року), незалежно від того, звідки вони повернулися: з-за кордону чи з місць внутрішнього переміщення в межах України. Це визначення не охоплює осіб, що повернулися в Україну з-за кордону, але не повернулися до свого звичного місця проживання в країні. З повними визначеннями груп населення можна ознайомитися в розділі, присвяченому [методології](#).

Обмеження. Особи, які нині проживають за межами України, в опитуванні участі не брали, оскільки їх було виключено з вибірки. Оцінки чисельності населення основані на припущенні про те, що неповнолітніх осіб (молодших за 18 років) супроводжують їхні батьки або дорослі піклувальники. Основа вибірки обмежена дорослими, які користуються мобільним телефоном, у місцевостях, де телефонні мережі повноцінно працювали впродовж усього періоду опитування. В опитуванні не брали участі жителі Автономної Республіки Крим і тимчасово окупованих територій Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей. Оцінки для Донецької, Запорізької та Херсонської областей, ймовірно, є недостатньо репрезентативними, оскільки охоплена територія була обмежена підконтрольними українському уряду районами, а на окупованих територіях вдалося опитати замало респондентів. Для отримання додаткової інформації про методологію і структуру вибірки див. [Методологію](#).

^{26, 27, 28, 29} Оцінки для цієї області (синім шрифтом), ймовірно, є недостатньо репрезентативними у зв'язку з тим, що охоплена територія обмежена підконтрольними українському уряду районами, а також у зв'язку з обмеженою кількістю респондентів, опитаних шляхом випадкового набору номерів.

ПРЕДСТАВНИЦТВО МОМ В УКРАЇНІ

